
PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU

04.06.15

Yn bresennol:

Y Cynghorwyr: Annwen Daniels, E. Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, Elin Walker Jones, Linda Ann Wyn Jones, Eryl Jones-Williams, Beth Lawton, Peter Read, Ann Williams, Eirwyn Williams a Hefin Williams.

Swyddogion: Arwel Ellis Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol), Gareth James (Rheolwr Aelodau Cefnogi a Chraffu) a Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Hefyd yn bresennol:

Ar gyfer Eitemau 5, 6, a 7 isod

Y Cynghorydd W. Gareth Roberts, Aelod Cabinet Oedolion ac Iechyd
Morwena Edwards, Cyfarwyddwr Corfforaethol a Chyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau
Cymdeithasol
Aled Davies, Pennaeth Dros Dro Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant
Nia Elis-Williams, Uwch Reolwr Gweithredol Dros Dro

Ar gyfer Eitem 6 isod

Olwen Ellis-Jones, Rheolwr Gwasanaeth Iechyd Meddwl ac Anabledd Dysgu
Iona Griffith, Rheolwr Gwasanaeth Plant a Theuluoedd

Ar gyfer eitem 7 isod

Meinir Williams, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr
Ffion Johnstone, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr

Ar gyfer Eitem 8 isod

Y Cynghorydd Gareth Thomas, Aelod Cabinet Addysg
Gwern ap Rhisiart, Uwch Reolwr Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad
Eleri Llewelyn Owen, Rheolwr Prosiect

Estynnwyd croeso i Marc Roberts, Arolygaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol a Fflur Jones, Swyddfa Archwilio Cymru i'r cyfarfod.

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Alan Jones Evans, Dewi Owen, Mrs Rita Price (Yr Eglwys Gatholig), Neil Foden (Undeb Athrawon).

1. ETHOL CADEIRYDD

Penderfynwyd: Ail-ethol y Cynghorydd Peter Read yn Gadeirydd i'r Pwyllgor hwn am y flwyddyn 2015/16.

2. ETHOL IS-GADEIRYDD

Penderfynwyd: Ail-ethol y Cynghorydd Beth Lawton yn Is-gadeirydd i'r Pwyllgor hwn am y flwyddyn 2015/16.

3. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Datganodd y Cynghorydd Linda Ann Wyn Jones fuddiant personol yn Eitem 8 – Newidiadau yn y Gwasanaethau Anabled Dysgu ond ni fyddai'n gadael y Siambr oni bai bod trafodaeth benodol ynghylch anabled dysgu yn ystod trafodaeth ar yr eitem.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 16 Ebrill 2015.

5. GWELEDIGAETH A CHYFEIRIAD GWASANAETHAU OEDOLION I'R DYFODOL

Cyflwynwyd adroddiad yr Aelod Cabinet Oedolion, ac lechyd yn amlinellu gweledigaeth a chyfeiriad newydd ar gyfer y Gwasanaeth Oedolion gan ganolbwyntio'n benodol ar faes gofal pobl hŷn.

Amlinellodd yr Aelod Cabinet Oedolion, ac lechyd y cefndir gan nodi bod newid enfawr i ddigwydd nid yn unig yng Ngwynedd ond drwy Gymru gyfan. Nododd bod newid cyfeiriad yn hynod bwysig ac mai gyrrwr allweddol y newidiadau ydoedd Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ynghyd â barn pobl hŷn am y math o wasanaethau a darpariaethau maent am eu gweld ar gyfer cyfnod eu henaint hwy. Bydd angen cynnal gwaith cynhwysfawr gyda'r defnyddwyr ac yr un pryd ni ellir anwybyddu'r toriadau cyllidol ac os am geisio amddiffyn y sefyllfa bresennol golygai arbedion ariannol mewn meysydd eraill.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol amlygwyd y pwyntiau canlynol gan Aelodau unigol:

- (a) Trafodwyd cofrestrriad deublyg yn y gorffennol ar sawl achlysur a mynegwyd pryder ynglŷn â'r drefn bresennol gyda chleifion yn cael eu rhyddhau o'r ysbytai i gartrefi preswyl ar gyfer gofal canolradd a'r staff heb gymwysterau priodol i warchod anghenion y cleifion. Teimlwyd ymhellach bod hyn yn fodd i Fwrdd lechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i gael cleifion allan o'r ysbytai ynghynt.
- (b) Anfodlonrwydd bod unigolion sydd wedi gweithio a chyfrannu yn ariannol ar hyd eu bywydau yn gorfod talu am ofal a rhai eraill yn ei dderbyn yn rhad ac am ddim.
- (c) Bod pobl hŷn yn awyddus i fod yn annibynnol am gyn hired â phosibl a bod eu hiechyd yn dirywio erbyn y diwedd.
- (d) Cytunwyd â'r sylw uchod gan ychwanegu nad oedd yr isadeiledd yn gywir a bod unigolion yn dod at y gwasanaeth pan fyddent mewn argyfwng.

- (e) Awgrymwyd y byddai o fudd i Aelodau'r Pwyllgor hwn dderbyn copi o'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant ynghyd â hyfforddiant ar oblygiadau'r ddeddf.
- (f) Bod cynnwys yr adroddiad yn ddiystyriol ac mewn rhai rhannau yn gwamalu o safbwynt anghenion pobl hŷn
- (g) Tra'n cydnabod bod egwyddorion o'r weledigaeth yn wych, rhannwyd pryder ar sut y byddir yn ei weithredu ar lawr gwlad a sut y byddir yn sicrhau atebolrwydd
- (h) Tra'n cytuno bod unigolion yn awyddus i fyw yn annibynnol rhaid cydnabod bod cyfrifoldeb ar y gwasanaeth os ydynt yn dioddef hefyd ac yn y pen draw yn fwy costus
- (i) Pryder nad yw meddygon ifanc yn awyddus i weithio fel meddygon teulu yn enwedig mewn ardaloedd gwledig.
- (j) Mynegwyd bod yr angen am ddarpariaeth gofal yn cynyddu ar gyfer mewnfudwyr sy'n symud i gefn gwlad ac angen darpariaeth gofal oherwydd nad oes ganddynt gefnogaeth deuluol yn byw yn agos
- (k) Bod gwasanaeth teleofal yn hanfodol i lawer o bobl hŷn
- (l) Nad oedd darpariaeth gofal ysbaid digonol yn ardal Arfon a bod gwir angen darpariaeth o'r fath ar gyfer y gofaluwr
- (m) Pwysigrwydd i gydweithio gyda'r trydydd sector a chyfeiriwyd at gynlluniau megis "Cynllun Ffrindiau" sydd yn ddarpariaeth lwyddiannus

Ymatebodd yr Aelod Cabinet Oedolion, ac lechyd a'r swyddogion i'r sylwadau uchod fel a ganlyn:

- (i) Cydymdeimlir bod unigolion sydd wedi cynilo ar hyd eu hoes yn gorfod talu am ddarpariaeth ond rhaid cydymffurfio â rheoliadau deddf gwlad yn hyn o beth.
- (ii) ceisir peidio gwarchod oedolion yn ormodol gyda'r canlyniad iddynt waethygu a'r syniad sydd gerbron fel rhan o'r newidiadau ydyw i oedolion fod yn fwy bywiog yn gorfforol a meddyliol / cadw'n iach ac o ganlyniad yn lleihau dirywiad i'r ymennydd
- (iii) rhaid parchu dymuniadau pobl hŷn sydd yn awyddus i aros yn eu cartrefi
- (iv) mai darlun o'r math o wybodaeth a gasglwyd a gyflwynir yn yr atodiadau i'r adroddiad fel enghreifftiau a cheisir pwysleisio bod rhaid ymdrin hefo achosion mewn ffurf wahanol yn sgil y newidiadau ac y byddai'r newid yn effeithio nid yn unig ar staff ond ar fudiadau'r trydydd sector
- (v) bod safle gwefan Llywodraeth Cymru yn pwysleisio pwysigrwydd i roi sylw i ddymuniad yr unigolyn a bod hyn yn cydymffurfio â strategaeth "Ffordd Gwynedd"
- (vi) Bod y Ddeddf yn creu newid pellgyrhaeddol a mynegwyd pwysigrwydd i warchod yr unigolion mwyaf bregus. Nodwyd ymhellach bod perygl i warchod rhai sydd ddim angen y ddarpariaeth a'i bod yn bwysig gwrando ar unigolion a darparu yn unol â'u hanghenion. Ni ellir cael unigolion yn derbyn gwasanaeth statudol cyn iddynt fod ei angen ac felly nodwyd pwysigrwydd i gael yr hafaliad yn gywir drwy warchod y rhai mwyaf bregus gyda chyfres o wasanaethau ataliol. Pwysleisiwyd pwysigrwydd i bawb chwarae rôl yn Aelodau etholedig a swyddogion ac i gydweithio er mwyn llwyddo.
- (vii) Mewn ymateb i ymholiad gan Aelod ynglŷn ag union ffigwr o safbwynt niferoedd gwelyau yng Nghartrefi Preswyl Gwynedd, addawyd anfon manylion yn uniongyrchol i'r Aelod ynghyd â gwybodaeth am restr aros.
- (viii) Nad oedd cynllun penodol ar gyfer darpariaeth gofal ysbaid ac y byddir yn edrych ar sut gall y datblygiad gyfrannu at hyn.
- (ix) Y cam cyntaf ydoedd cwblhau darn o waith "Dechrau i'r Diwedd" ac y byddir mewn sefyllfa i gyflwyno adroddiad i'r Pwyllgor Craffu hwn ym mis Medi

Penderfynwyd: (a) Gofyn i'r Pennaeth Dros Dro Oedolion, Iechyd a Llesiant drefnu mewn ymgynghoriad â'r Uned Hyfforddiant bod aelodau'r Pwyllgor Craffu hwn yn derbyn hyfforddiant ar y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

(b) Gofyn i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol a Chyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol gyflwyno:

(i) manylion ynglŷn â'r cynlluniau sydd wedi eu paratoi o fewn y Cynllun Strategol i gyfarfod paratoi'r Pwyllgor Craffu hwn i'w gynnal ar 28 Gorffennaf 2015.

(ii) adroddiad ar y cynllun "Dechrau i'r Diwedd" i gyfarfod nesaf y Pwyllgor Craffu hwn i'w gynnal ar 22 Medi 2015.

6. NEWIDIADAU YN Y GWASANAETHAU ANABLEDD DYSGU

(a) Cyflwynwyd adroddiad gan yr Aelod Cabinet Oedolion, ac Iechyd mewn ymateb i gyfres o gwestiynau a ofynnwyd gan y Pwyllgor Craffu yn deillio o'r newidiadau yn y Gwasanaeth Anabledd Dysgu.

(b) Adroddodd yr Aelod Cabinet bod angen trawsffurfio'r gwasanaeth uchod er mwyn sicrhau bod unigolion ag anabledd dysgu yn cyrraedd eu potensial gan sicrhau bod y gefnogaeth a gynigir yng Ngwynedd yn arloesol. Yn ogystal bod angen cyflwyno newidiadau sydd yn mynd i ganfod arbedion ond yn bwysicach yn gwella'r canlyniad ar gyfer yr unigolyn. Bydd y cyfathrebu a hyrwyddo'r newidiadau a sicrhau cefnogaeth a dealltwriaeth unigolion a'u teuluoedd, staff a darparwyr mewnol ac allanol yn allweddol ac yn arwain at gydweithio effeithiol tuag at gyrraedd y nod er mwyn sicrhau gwell gwasanaethau ar gyfer anghenion unigolion.

(c) Yn ystod y drafodaeth ddilynol, nodwyd y pwyntiau canlynol gan Aelodau unigol:

- (i) Dylid pwysu am gadarnhad gan Lywodraeth Cymru am gyllid i ymestyn y ddarpariaeth ar gyfer unigolion awtistig
- (ii) Pwysigrwyd i hysbysebu rhieni / unigolion / defnyddwyr y gwasanaeth pan mai'n ofynnol i ail-drefnu cyfarfodydd
- (iii) Tra'n cefnogi'r weledigaeth i hybu unigolion i fod yn annibynnol, pryderwyd am yr effaith ar lawr gwlad ac yn benodol cefnogi unigolion ag anabledd dysgu sydd yn mynd i fyd gwaith ac o ganlyniad yn colli budd-daliadau
- (iv) Gofynnwyd beth mae Cyngor Gwynedd yn mynd i wneud yn sgil bod deilydd swydd (Gweithiwr Allweddol Awtistiaeth) wedi ymddiswyddo, i sicrhau bod yr unigolion gydag anabledd dysgu yn cael gwasanaeth teilwng
- (v) Croesawir yr adroddiad ond nodwyd bod gwersi i'w dysgu a chyfeiriwyd at weithgareddau a gynigwyd yn flaenorol ar gyfer unigolion gydag anabledd dysgu yn benodol yn Ysgol Botwnnog â'r feithrinfa goed yng Nglyn Llifon a oedd yn rhoi hunanwerth ac yn fuddiol i'r unigolion.
- (vi) Byddai toriadau i wasanaeth anableddau dysgu yn cael effaith andwyol i unigolion
- (vii) Dylid annog pob Aelod i dderbyn hyfforddiant ar awtistiaeth a sut i ddelio ag unigolion
- (viii) Nad oedd cyfeiriad at rieni / teuluoedd yn yr adroddiad a theimlwyd eu bod yn cael eu diystyru.

- (ix) Cais i gynrychiolwyr gydag anabledd dysgu / iechyd meddwl / awtistiaeth i gwrdd â'r Pwyllgor Craffu er mwyn clywed barn a dod i ddeall a chodi ymwybyddiaeth y pwyllgor o'u hanghenion
 - (x) Pryder yn sgil newidiadau rhwng Gwynedd / Ynys Môn, i unigolion golli allan ar wasanaethau.
- (ch) Ymatebodd yr Aelod Cabinet Oedolion, ac Iechyd a'r swyddogion i'r sylwadau a wnaed gan Aelodau unigol fel a ganlyn:
- (a) Esboniwyd bod model "Key Ring" yn un cenedlaethol ac yn caniatáu cefnogaeth hyd fraich gan wirfoddolwyr i unigolion gydag anabledd dysgu a'u bod ar gael pe byddai argyfwng yn codi. Nid oedd y cynllun yn weithredol yng Ngwynedd ond nodwyd ymhellach bod angen i fod mwy blaengar mewn cynlluniau sydd ar gael ond rhaid cofio nad yw pob un yn addas ar gyfer Gwynedd oherwydd natur ddaearyddol y Sir.
 - (b) Eglurwyd o safbwynt cyllid pellach i ariannu swydd Cefnogaeth a Monitro Cymunedol, cydnabuwyd bod y sefyllfa'n anodd a bod neges wedi ei anfon i Lywodraeth Cymru am wybodaeth fuan yn hyn o beth.
 - (c) Nodwyd ymhellach i'r uchod bod £40,000 yn cael ei drosglwyddo i Wynedd a gobeithir defnyddio rhan o'r arian ar gyfer swydd hyd at 31 Mawrth, gyda gweddill yr arian yn cael ei gyfeirio i'r gwasanaeth plant i hyfforddi staff ar sut i ymdrin â phlant ar y sbectrwm awtistiaeth. Ychwanegwyd y byddai modd mynegi barn o safbwynt y sefyllfa ariannol fel rhan o'r Gweithdai Toriadau sydd ar hyn o bryd yn mynd rhagddynt.
 - (d) Cydnabuwyd bod rhaid adeiladu ar gryfderau yn ogystal â pharchu barn yr unigolion wrth ddatblygu'r modelau newydd dros y tair blynedd nesaf
 - (e) O safbwynt asesu anghenion unigolion sy'n blant ac wedi iddynt dyfu'n oedolion, sicrhawyd bod perthynas dda iawn gyda'r Gwasanaeth Oedolion a bod systemau mewn lle ynghyd â chanllawiau sydd yn cael eu hadolygu yn rheolaidd. Cyfrifoldeb y Tîm Plant yw cyfeirio plant yn 14 oed i'r Fforymau er mwyn i'r Gwasanaeth Oedolion gynllunio ymlaen ar eu cyfer. Cadarnhawyd ei bod yn anodd ymdrin ag achosion lle mae anghenion cymhleth iawn a bod angen ystyriaeth bellach oherwydd bod cyllid yn cael ei gyfeirio o ffynonellau gwahanol.
 - (f) Bod y Gwasanaeth Adfocatiaeth yn cynorthwyo pobl fregus i ddewis yswiriant tŷ a materion cyffelyb
 - (g) Bod 243 oedolion ag anabledd dysgu wedi defnyddio'r gwasanaeth eiriolaeth yn ystod y flwyddyn ariannol ddiwethaf a bod grwpiau yn cyfarfod yn rheolaidd ar draws y sir
 - (h) Sicrhawyd bod y Tîm Allan o Oriau / Penwythnosau ar gael am bedair awr ar hugain pe byddai unigolion yn y ddalfa gan yr Heddlu
 - (i) Y byddir, yn dilyn ymgynghori gyda'r Gwasanaeth, yn trafod yng nghyfarfod paratoi nesaf y Pwyllgor Craffu ar sut orau i ymgysylltu a chwrdd defnyddwyr y gwasanaeth.
 - (j) O safbwynt morâl staff, bod yr ansicrwydd a phryder ynglŷn â'r dyfodol yn ymwneud fwy â'r sefyllfa ariannol yn gyffredinol yn hytrach na'r newidiadau sydd ar y gweill i'r gwasanaeth. Nododd y Pennaeth Gwasanaeth tra ei fod wedi bod yn y swydd am gyfnod byr yn unig, bod brwdfrydedd a dealltwriaeth y staff ar gyfer newid wedi ei galonogi.
 - (k) Cydnabuwyd nad oedd trefniadau monitro ffurfiol mewn trefn a bod angen rhoi sylw i hyn ond sicrhawyd y ceisir adnabod sefyllfaoedd os oes pryder drwy rwydweithiau'r Tîmau rheoli o fewn gwasanaethau unigol.

Penderfynwyd: (a) Derbyd a nodi cynnwys yr adroddiad.

(b) **Gofyn i'r Gwasanaeth ddarparu cynllun drafft er trafodaeth yng nghyfarfod paratoi'r Pwyllgor Craffu hwn ar drefniadau ymgysylltu gyda'r defnyddwyr i glywed eu barn.**

7. YMCHWILIAD CRAFFU O'R YSBYTY I'R CARTREF RHAN 2

(a) Bu i'r Is-gadeirydd gadeirio'r eitem uchod er mwyn i'r Cadeirydd, Y Cynghorydd Peter Read, gyflwyno'r adroddiad uchod a chroesawyd Meinir Williams a Ffion Johnstone o Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i'r cyfarfod i ymateb i ymholiadau / sylwadau'r Pwyllgor Craffu.

(b) Cyflwynwyd adroddiad terfynol drafft gan y Cynghorydd Peter Read, Cadeirydd yr Ymchwiliad Craffu O'r Ysbyty i'r Cartref, a oedd yn canolbwyntio ar drefniadau rhyddhau a throsglwyddo cleifion o'r ysbyty i'r cartref. Diolchodd y Cadeirydd am y cydweithrediad ardderchog gyda staff y Bwrdd Iechyd ynghyd â swyddogion gwahanol Adrannau'r Cyngor a oedd wedi ychwanegu gwerth at ganlyniadau ac argymhellion yr Ymchwiliad.

(c) Nododd y Rheolwr Aelodau – Cefnogi a Chraffu bod yr adroddiad drafft gerbron yn ffrwyth llafur yr Ymchwiliad Craffu a gomisiynwyd gan y Pwyllgor Craffu hwn a thynnwyd sylw at y pwyntiau canlynol:

- Bod natur yr adroddiad yn wahanol i'r arferol oherwydd yn bennaf dau adroddiad ynglŷn â darpariaeth a gwaith craffu diffygiol a ddaeth yn amlwg yn Lloegr. Derbyniwyd arweiniad i dreialu ffyrdd gwahanol o gynnal ymchwiliadau craffu i geisio uchafu llais pobl sydd yn y gwasanaeth ac fe welir o'r adroddiad bod mwy o ddadansoddi a dehongli gwahanol ddata sydd yn arwain at y prif argymhellion i'w cyflwyno i'r Aelod Cabinet Oedolion, ac Iechyd ac i'r Bwrdd Iechyd.
- Ymddiheurwyd am hepgor cyfeiriad yn yr adroddiad at ymweliad dau aelod o'r Ymchwiliad i Ganolfan Heneiddio'n Dda yng Nghricieth

(ch) Croesawyd unrhyw sylwadau gan y Pwyllgor Craffu ar y prif ganfyddiadau amlinellir yn yr adroddiad ac fe nodwyd y pwyntiau isod:

1. Tra'n derbyn bod Gwynedd yn perfformio'n dda ar y cyfan o ran cymhariaeth genedlaethol ar y mesurydd **trosglwyddo cleifion** yn amserol o'r ysbyty i'r gymuned nodwyd bod problemau yn amlygu yn ystod y penwythnosau.

Mewn ymateb, eglurodd cynrychiolydd o'r Bwrdd Iechyd bod y penwythnosau yn profi'n anodd o ran trosglwyddo cleifion yn ystod cyfnod yr haf oherwydd diffyg Gweithwyr Cymdeithasol yn yr ysbyty dros y penwythnos ond ei fod wedi gweithio'n dda yn ystod y gaeaf. Nodwyd ymhellach bod gwaith yn mynd rhagddo ar yr uchod ond bod gan y Bwrdd Iechyd fwy o sialensiau yn ymwneud â chartrefi yn methu derbyn cleifion yn ôl dros y penwythnosau oherwydd lefelau staffio ynghyd â throsglwyddo cleifion i'r ysbytai cymunedol.

2. Cydnabuwyd gan gynrychiolydd y Bwrdd Iechyd bod llunio **cynllun gofal** yn flaenoriaeth ganddi'r flwyddyn yma.

3. Yr angen am gydweithio gyda'r **Trydydd Sector** yn enwedig yn ardaloedd Dwyfor / Meirionnydd.

4. Cytunwyd bod lle i wella o safbwynt **rhyddhau claf ar y penwythnosau**.

5. Bod angen cysoni'r trefniadau a chael cynllun o safbwynt rhyddhau claf, a phe cynnau iddynt fynd adref o Ysbyty Bronglais i Dde Gwynedd
6. O safbwynt **prinder meddygon teulu a nyrsys**, mynegwyd:
 - anfononwydd nad oedd cydymffurfiaeth gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr o'r polisiâu ysgrifenedig i'r hyn sy'n digwydd ar lawr gwlad. Darganfuwyd bod protocol newydd lle rhyddheir y claf o'r ysbyty ac os yw'r claf angen gofal nyrsio mae'n ofynnol i'r unigolion sy'n gofalu chwilio, o fewn 5 diwrnod, am gartref gofal nyrsio i'r claf hefo o leiaf un gwely gwag yn un o'r cartrefi er efallai nad yw yn gartref o ddewis cyntaf y claf.
 - Beth ydoedd criteria a chymwysterau'r staff nyrsio o safbwynt gofal canolradd mewn cartrefi preswyl?
 - Pryder nad yw staff yn yr ysbytai yn ymwybodol o'r polisi rhyddhau.
 - Pryder nad oedd nyrsys yn mynd i gartrefi preswyl mewn rhai ardaloedd ac nad oedd meddygon ar gael ychwaith ac yn ddibynnol ar locwm sydd ddim yn adnabod y cleifion.
 - A yw'r Bwrdd Iechyd yn cydweithio gyda'r Colegau ar gyfer recriwtio meddygon teulu / nyrsys
 - Bod yr awdurdod wedi cefnogi i gael Uned Hyfforddi Meddygon yn y Brifysgol ond fe ddargyfeiriwyd yr arian a oedd wedi ei glustnodi gan Lywodraeth Cymru
 - Pwysigrwydd yr iaith Gymraeg o safbwynt bod claf yn cael dewis yr iaith maent yn hyderus ynddo

Ymatebodd cynrychiolydd y Bwrdd Iechyd i'r uchod drwy esbonio:

- bod y polisi rhyddhau yn un cenedlaethol a bod y Bwrdd Iechyd yn cael amser caled i sicrhau bod claf yn cael y gofal iawn unwaith maent allan o'r ysbyty. Nodwyd dros Ogledd Cymru bod gwelyau cartrefi preswyl a nyrsio yn cau yn wythnosol a bod y sefyllfa yn argyfyngus. Noda'r polisi os yw'r claf yn awyddus i fynd i gartref nyrsio am dymor hir mae'n ofynnol iddynt fynd i ysbyty cymunedol. Cydnabuwyd nad oedd yn hawdd ymateb i'r sefyllfa ond dymunir bod claf yn cael y ddarpariaeth o'u dewis.
 - bod asesiad o'r claf yn cael ei gwblhau o safbwynt anghenion nyrsio neu ofal preswyl. Mewn rhai achlysuron lle nad oes angen cymaint o ofal nyrsio, gall nyrsys y gymuned fod o gymorth ond yn sicr rhaid cael cynllun i gwrdd ag anghenion gofal y claf.
 - Bod y Bwrdd Iechyd wedi cwrdd â meddygon Dwyfor / Meirionnydd ac wedi penderfynu defnyddio ychydig o arian ar gyfer recriwtio mewn dull gwahanol i geisio denu meddygon ifanc gyda'r addewid i'w datblygu i arbenigo mewn gwahanol feysydd boed hyn yn arbenigedd gofal a / neu gweithio hefo ymgynghorwyr arbenigol. Ar gyfer nyrsys, hyderir y gallent weithio ar y cyd gyda rhai yn yr ardal ac eraill yn y feddygfa teulu. Sicrhawyd bod y mater uchod yn flaenoriaeth i geisio denu mwy o rhai ifanc i'r ardal.
7. Cytunwyd bod gormod o **fiwrocratiaeth** ond ychwanegodd cynrychiolydd y Bwrdd Iechyd bod cydweithio da yn lleol gyda Gwasanaethau Cymdeithasol a bod y ddau gorff yn herio ei gilydd. Hyderir drwy "Ffordd Gwynedd" y gellir gwaredu'r fiwrocratiaeth a rhoi'r claf yn ganolog.

- (d) Tynnwyd sylw at brif argymhellion yr Ymchwiliad Craffu fel amlinellwyd yn yr adroddiad ac fe nodwyd y sylw ychwanegol canlynol:

- Bod angen cryfhau'r argymhelliad yn ymwneud â phrinder meddygon a nyrsys oherwydd bod y sefyllfa'n argyfyngus a phryderwyd bod myfyrwyr yn tueddol i astudio meddygaeth yn Lloegr ac o ganlyniad yn aros yno wedi cymhwysu

(dd) Gofynnwyd i'r Aelod Cabinet Oedolion, ac lechyd a Phrif Weithredwr Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr weithredu ar yr argymhellion drwy lunio Cynllun Gweithredu ar y cyd erbyn mis Gorffennaf 2015 gyda disgwyliad am adroddiad cynnydd ym mis Ionawr 2016.

(e) Mewn ymateb, diolchodd yr Aelod Cabinet Oedolion, ac lechyd am yr adroddiad gan nodi mai'r ffordd orau ymlaen ydoedd i'w gyfeirio at y Fforwm Sirol i gael sylw. Ychwanegodd cynrychiolydd y Bwrdd Iechyd y byddir yn anodd darparu Cynllun Gweithredu erbyn Gorffennaf oherwydd nad oedd y Fforwm Sirol yn cwrdd yn fuan. Byddir yn trafod amserlen gytunedig o safbwynt y Cynllun Gweithredu yn y Fforwm Sirol. Cadarnhawyd yn ogystal y byddir yn gwahodd y Cynghorydd Peter Read, Cadeirydd yr Ymchwiliad Craffu, ynghyd â'r Rheolwr Aelodau - Cefnogi a Chraffu i'r cyfarfodydd. Mewn ymateb i ymholiad ynglyn ag aelodaeth y Fforwm Sirol, esboniwyd ei fod wedi ei gyfyngu o ran niferoedd rhag iddo fynd yn anferth o faint ac ar hyn o bryd yn canolbwyntio ar drawsnewid y gwasanaeth pobl hŷn ond sicrhawyd petai eitemau penodol ynglyn ag iechyd meddwl / anabledd dysgu fe wahoddir aelodau ac arbenigwyr yn ôl y galw.

(f) Er gwybodaeth bellach, nododd:

- y Cyfarwyddwr Corfforaethol a Chyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol ei bod ynghyd â'r Aelod Cabinet Oedolion, ac lechyd yn gwasanaethu ar Fwrdd Iechyd Canolbarth Cymru ac y byddai modd ymateb rhai o'r argymhellion drwy gydweithrediad y Bwrdd hwnnw.
- Y Rheolwr Aelodau – Cefnogi a Chraffu bod trefniadau yn mynd rhagddynt i gynnal cyfarfod arbennig o'r Pwyllgor Craffu hwn ym mis Gorffennaf i drafod ymgysylltu ac ymgynghori gyda'r Bwrdd Iechyd

Diolchwyd i'r Ymchwiliad Craffu am ei gwaith ac yn benodol i'r Cynghorydd Peter Read a'r Rheolwr Aelodau – Cefnogi a Chraffu a'i dim am arwain yr ymchwiliad.

Penderfynwyd: (a) Derbyn a nodi cynnwys yr adroddiad.

(b) Cymeradwyo:

- Yr argymhellion amlinellir yn adroddiad yr Ymchwiliad Craffu o'r Ysbyty i'r Cartref ynghyd â'r sylwadau wnaed yn (ch) a (d) uchod.**
- I gyflwyno adroddiad terfynol i'r Aelod Cabinet Oedolion, ac lechyd, Oedolion ac lechyd a Phrif Weithredwr Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ar gyfer gweithredu'r argymhellion drwy lunio Cynllun Gweithredu ar y cyd erbyn amserlen i'w gytuno gan y Fforwm Sirol.**

8. DIWEDDARIAD – ADOLYGIAD STRATEGOL ANGHENION DYSGU YCHWANEGOL A CHYNHWYSIAD

- Cyflwynwyd diweddariad cryno gan yr Aelod Cabinet Addysg yn deillio o'r adolygiad yn y ddarpariaeth anghenion dysgu ychwanegol a chynhwysiad.

- (b) Eglurodd yr Aelod Cabinet Addysg bod cynnydd da wedi ei gyflawni gyda chefnogaeth i'r adolygiad. Er hynny, roedd o'r farn bod angen cyflawni mwy o waith o safbwynt cyflwyno eglurder i'r gweithlu ynglyn â'r model. Roedd bwriad i gyflwyno adroddiad i'r Cabinet ym mis Mehefin ond teimlwyd bod yr amserlen yn gynamserol a bellach bwriedir cyflwyno'r adroddiad i'r Cabinet ym mis Medi 2015. Yn y cyfamser, nodwyd bod cyfarfod arbennig wedi ei drefnu ar 11 Mehefin 2015 gyda gwahoddiad wedi ei estyn i aelodau'r Grŵp Tasg Anghenion Dysgu Ychwanegol (a sefydlwyd gan y Pwyllgor Craffu Gwasanaethau) ynghyd ag aelodau Gwynedd o'r Cydbwyllgor Anghenion Addysgol Arbennig a rhai o Aelodau'r Cabinet. Nodwyd ymhellach bod dyddiad wedi ei bennu ar gyfer 15 Mehefin 2015 i'r Grŵp Tasg Anghenion Dysgu Ychwanegol i ystyried unrhyw sylwadau pellach y dymument drafod yn deillio o'r cyfarfod ar 11 Mehefin.
- (c) Ychwanegodd yr Uwch Reolwr Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad Addysg bod adolygiad y strategaeth yn amserol a bod angen rhoi sylw i'r tair elfen isod:
- Uwchsgilio athrawon i ddarparu ar gyfer anghenion y disgyblion er mwyn gwneud gwahaniaeth
 - Cydweithio gyda rhieni i'w galluogi i gynorthwyo mewn rhyw fodd
 - Cefnogi'r plant ar lawr y dosbarth
- (ch) Mewn ymateb i ymholiad gan Aelod o ran niferoedd a fynychwyd y ffeiriau gwybodaeth ac mai siomedig oedd y presenoldeb, nodwyd bod cyfuniad o resymau am hyn.
- (d) O safbwynt aelodaeth y Grŵp Tasg Anghenion Dysgu Ychwanegol, cymeradwywyd i'r Cynghorydd Gweno Glyn barhau yn aelod yn dilyn ei hymadawiad diweddar o'r Pwyllgor Craffu Gwasanaethau.

Penderfynwyd: (a) Derbyn a nodi cynnwys yr adroddiad.

(b) Cymeradwyo i'r Cynghorydd Gweno Glyn barhau yn aelod ar y Grŵp Tasg Anghenion Dysgu Ychwanegol.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.00 a.m. a daeth i ben am 12.45 p.m.

CADEIRYDD.